BEGONALASHISH JARAYONI OMMAVIY IJTIMOIY JARAYONLARNING TANAZZULGA UCHRASHI OMILI

Rashidova Zamira Sharofovna
Termiz davlat unversiteti Ijtimoiy fanlar fakulteti talabasi

Annotatsiya: Doimiy o'zgaruvchan sharoitlarda ijtimoiy munosabatlar muammosi jamiyat, ijtimoiy guruhlar va shaxslar hayoti har qanday vaqtda dolzarbdir. Bu o'zgarishlar natijasida, ayniqsa, dolzarb bo'lib qoladi. ularning salbiy tomonlari yoki deformatsiyalari paydo bo'la boshlaydi, jamiyatdagi buzg'unchi hodisalar bilan birga keladi. Xarakter va ijtimoiy munosabatlarning deformatsiyalanishi oqibatlari ko‘lami nihoyatda katta xilma-xil.

Kalit so’zlar: Xarakter, munosabat, muammo, ijtimoiy shaxslar, deformatsiya, ochiqlik, professional, demografik.

Asosiy qism: "Ijtimoiy munosabatlar va aloqa deformatsiyalari" intizomiga tegishli. “Ijtimoiy psixologiyaning dolzarb muammolari” moduliga. Intizom ijtimoiy psixologiyaning ma'lum bir sohasiga taalluqli bo'lishi mumkin. Unda destruktivning ijtimoiy-psixologik talqinini ochib beradi ijtimoiy hodisalar. O'qitiladigan ijtimoiy-psixologik fanlar ilgari bu sohaga alohida e'tibor bermagan. Bu masalalar turli bo'limlarda parcha-parcha ochib berildi. Bo'lajak psixologlarning ijtimoiy munosabatlar va aloqa deformatsiyasining ijtimoiy-psixologik jihatlarini o'rganishining ahamiyati. ya'ni: birinchidan, bu soha ko'proq bog'liq psixologiya fanlari; ikkinchidan, muammoni chuqurlashtiradi va aniqlaydi ijtimoiy psixologiya sohasi; uchinchidan, akademik chegaralarni kengaytiradi inson munosabatlari haqidagi bilim va g'oyalar, muammoli narsalarni ochib beradi professional psixologning ilmiy tadqiqotlari va amaliy faoliyati sohalari.

Jamiyatning ijtimoiy tuzilishi uning sifat jihatdan aniqligidir. U barcha munosabatlar, bog'liqliklar, o'zaro ta'sirlarni joylashtirishni qamrab oladi turli darajadagi ijtimoiy quyi tizimlardagi alohida elementlar o'rtasida. Jamiyatning ijtimoiy tuzilishi jamiyatning bo'linishi bilan tavsiflanadi turli mezonlarni hisobga olgan holda ko'plab ijtimoiy guruhlar. Jamiyat alohida shaxslardan iborat, lekin ularning yig'indisiga kamaymaydi. Bu tizimli shakllanish bo'lib, yaxlitlikni ifodalaydi, o'z-o'zidan rivojlanayotgan ijtimoiy organizm. Jamiyatning tizimliligi uning o'zaro ta'siri va o'zaro bog'liqligining maxsus usuli bilan ta'minlanadi qismlar - ijtimoiy institutlar, ijtimoiy guruhlar va shaxslar. Shunday qilib, jamiyat barcha faoliyatning ajralmas tizimidir unda jamoalar va ularning o'zaro ta'sirida olingan odamlar mavjud.

Jamoalar odatda odamlar guruhlari deb ataladi (xalqlar, millatlar, sinflar, mulklar, qatlamlar, kastalar, ijtimoiy-demografik va professional guruhlar, mehnat jamoalari, norasmiy ta'lim va boshqalar), bir xil yashash sharoitlari, qadriyatlari bilan birlashtirilgan, manfaatlar, me'yorlar, tarixan shakllangan barqaror ijtimoiy aloqalar va munosabatlar, ijtimoiy o'zlikni anglash, ega bo'lish unga o'ziga xoslikni beruvchi bir qator umumiy xususiyatlar va ijtimoiy hayotning subyekti sifatida harakat qiladi. Tizim sifatida jamiyat quyidagilarga ega: birinchidan, murakkab va ierarxik tuzilma, chunki u o'z ichiga oladi turli elementlar va darajalar; ikkinchidan, faol odamlarning munosabatlari, integral sifatida tizimni shakllantirish sifati; uchinchidan, o'z-o'zini nazorat qilish va o'zini o'zi boshqarish xususiyati.

Jamiyatni ijtimoiy sifatida tavsiflovchi tizim parametrlari

tizim:

- ierarxiya,
- o'z-o'zini tartibga solish;
- ochiqlik,
- axborot,
- o'z taqdirini o'zi belgilash,
- o'z-o'zini tashkil etish.

Ijtimoiy aloqalar - bu odamlar o'rtasidagi bog'liqliklar to'plami, ijtimoiy harakatlar orqali amalga oshiriladi, ularning o'zaro munosabatlari, qaysi odamlarni ijtimoiy jamoalarga birlashtirish.
Ijtimoiy aloqa turlari:
- Ijtimoiy aloqalar - o'rtasidagi oddiy, elementar aloqalar alohida shaxslar tomonidan.
- Ijtimoiy harakatlar - boshqalarga qaratilgan harakatlar shaxslar va oqilona, ya'ni mazmunli va muayyan maqsadni ko'zlaydilar.
- Ijtimoiy o'zaro munosabatlar tizimli, etarlicha muntazam; sub'ektlarning bir-biriga qaratilgan o'zaro bog'liq harakatlari.
- ijtimoiy munosabatlar - odamlar (yoki guruhlar) o'rtasidagi munosabatlar
odamlar) ijtimoiy tashkilot qonunlariga muvofiq amalga oshiriladi
jamiyat.
Odamlar o'rtasidagi aloqalar vaqti-vaqti bilan yoki muntazam bo'lishi mumkin. Ijtimoiy aloqalar, qoida tariqasida, chuqurlikning yo'qligi bilan tavsiflanadi sub'ektlar o'rtasidagi munosabatlar. Ijtimoiy aloqa - bu birinchi qadam ijtimoiy munosabatlarni o'rnatish, aksincha, sheriklik, lekin hali emas o'zaro ta'sir. Ijtimoiy aloqalar aloqa paytida paydo bo'ladi o‘zaro qiziqish uyg‘otadi. Ijtimoiy harakatlar darhol kontaktlarni kuzatib boradi, agar shaxs ijtimoiy aloqalarni davom ettirishni xohlaydi.
Ijtimoiy o'zaro munosabatlarning asosiy xususiyati sheriklar harakatlarini chuqur va yaqin muvofiqlashtirish. Vujudga kelish shartlari ijtimoiy o'zaro ta'sir:
- xulq-atvorni belgilovchi ikki yoki undan ortiq shaxslarning mavjudligi va tegishli tajribalar;
- shaxslar tomonidan o'zaro ta'sir qiladigan ba'zi harakatlarni bajarish tajriba va harakatlar;
- shaxslarning ta'siri va ta'sirida vositachilik qiluvchi elementlarning mavjudligi
Bir-biriga, bir-birini, o'zaro;
- aloqalar uchun umumiy asosning mavjudligi.
Ijtimoiy o'zaro ta'sirning quyidagi turlari ajratiladi:
• Turi bo‘yicha:
- jismoniy;
- og'zaki (og'zaki);
- imo-ishora.
• Hudud bo‘yicha:
- iqtisodiy;
- professional;
- oila bilan bog'liq;
- demografik;
- diniy;
- hududiy-joylashuv.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yhati:

1. Еникеев, М.И. Общая и социальная психология: учебник / М.И. Еникеев. – 2-е изд., перераб. и доп. – Москва : Норма ; ИНФРА – М, 2010. – 640 с.
2. 19. Ефимова, Н. С. Социальная психология : учеб. пособие / Н.С. Ефимова. – Москва : ИД «ФОРУМ» : ИНФРА-М, 2018. – 192 с.
3. 20. Журавлев, А. Л. Социальная психология: учебное пособие / А.Л. Журавлев, В.А. Соснин, М.А. Красников. – 2-е изд., перераб. и доп. – Москва : ФОРУМ, 2011. – 496 с.
4. 21. Ильин, Е.П. Психология общения и межличностных отношений / Е.П. Ильин. – СПб : Питер, 2014. – 576 с